

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 31/2008 vp

Hallituksen esitys laiksi sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja työnantajan kansanelä- kemaksun maksuprosentista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 4 päivänä marraskuuta 2008 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentista annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 189/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Juha Rossi ja ylitarastaja Susanna Grimm-Vikman, sosiaali- ja terveysministeriö
- matemaatikko Jorma Jauhiainen, Kansaneläkelaitos
- asiantuntija Juhapekka Suutarinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- apulaisjohtaja Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Riitta Työläjä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

Lisäksi Akava ry ja Suomen Yrittäjät ovat antaneet kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentista annettua lakia.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua ehdotetaan korotettavaksi 0,04 prosenttiyksikköä

1,28 prosenttiin. Eläkkeen- ja etuudensaajien maksu nousisi 1,45 prosenttiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2009 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sairaanhoitomaksu

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksulla rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen maksamia lääke-, matka-, tutkimus- ja hoitokustannusten sekä lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioiden korvauksia samoin kuin kuntoutuspalveluiden kustannuksia. Sairaanhoitomaksun maksuprosenttia tarkistetaan vuosittain siten, että sairaanhoitomaksun tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella voidaan kattaa sairaanhoitovakuutuksen kulut.

Sairaanhoitovakuutuksen kuluista valtio rahoittaa kokonaan ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset sekä sen osan EU-maihin maksettavista korvauksista, joita ei saada katettua EU-maista saatavilla sairaanhoidon korvauksilla, yhteensä arviolta noin 25 miljoonaa euroa. Muut sairaanhoitovakuutuksen etuuskulut, yhteensä noin 2 091 miljoonaa euroa, sekä sairaanhoitovakuutuksen täytäntöönpanon toimintakulut rahoitetaan puoliksi vakuutetuilta perittävillä sairaanhoitomaksuilla ja puoliksi valtion osuudella. Työnantajat eivät maksa sairaanhoitomaksua.

Vuonna 2009 toteutettavat veroperusteiden muutokset vähentävät sairaanhoitovakuutuksen tuottoja. Kun samaan aikaan etuusmenot kasvavat, ehdotetaan sairaanhoitomaksua korotettavaksi 0,04 prosenttiyksikköä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtion talousarvioesitykseen laskettu 0,03 prosenttiyksikön korotus myös riittäisi uusien laskelmien mukaan kattamaan ensi vuoden menot. Valiokunta hyväksyy tästä huolimatta hallituksen esityksessä olevan korkeamman korotuksen, koska sen avulla voidaan varautua tuleviin maksun korotuspaineisiin.

Lääkekorvaukset ovat etuuskulujen suurin yksittäinen menoerä. Lääkekorvauskulujen arvioidaan kasvavan vuonna 2009 noin 5,7 prosenttia, kun otetaan huomioon eduskunnan hyväksymän lääkkeiden viitehintajärjestelmän mukanaan tuomat säästöt. Vaikka lääkkeiden viitehintajärjestelmä tulee osaltaan leikkaamaan

korvausmenojen kasvua, valiokunta pitää välttämättömänä jatkossakin etsiä keinoja lääkemenojen hillitsemiseksi. Valiokunta korostaa sairaanhoitovakuutuksen menokehityksen ennakointia ja hallintaa niin, että maksutaso voidaan pitää kohtuullisena.

Kansaneläkemaksu

Kansaneläkemaksun väliaikaisella korotuksella on rahoitettu kahta alueellista määräaikaista kokeilua, joilla yksityiset työnantajat, valtion liikelaitokset sekä kuntien ja seurakuntien työnantajat on laeissa säädetyin edellytyksin vapautettu työnantajan sosiaaliturvamaksusta. Vuonna 2003 aloitettu kokeilu koskee eräitä Lapin läänin kuntia ja eräitä saaristokuntia, vuodesta 2007 myös Pielisen Karjalan seutukunnan kuntia sekä Ilomantsin ja Rautavaaran kuntia. Vuonna 2005 aloitettu kokeilu koskee Kainuun hallintokokeilualueen kuntia. Kokeilua ei vuonna 2009 tapahtuvien kuntaliitosten vuoksi ehdoteta laajennettavaksi.

Maksuvapautuskokeilujen rahoittamiseksi jatketaan työnantajan kansaneläkemaksun väliaikaista korottamista. Voimassa olevia kansaneläkemaksuja on maksuvapautusten vuoksi korotettu 0,011 prosenttiyksikköä. Lisäksi kokeilut korottavat työnantajan sairausvakuutusmaksua ja yrittäjien ja palkansaajien päivärahamaksua, joista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunta piti sairausvakuutuksen rahoitusuudistuksesta antamassaan mietinnössä (StVM 22/2005 vp, s. 4/I) vakuutusperiaatteen kannalta ongelmallisena maksujen porrastamista alueellisilla tai muilla rahoituksen tavoitteisiin liittyvillä perusteilla. Valiokunta on myös korostanut, että jatkossa on pyrittävä arvioimaan näiden kokeilujen vaikutuksia sekä kyseisten alueiden että rahoittajana toimivan muun Suomen työllisyyteen (StVM 34/2004 vp). Valiokunnan käsityksen mukaan maksuvapautusten rahoitus tulisi järjestää kokonaisuutena uudestaan vastaamaan paremmin kokeilujen tarkoitus-

ta, mikäli kokeilujen jatkamista pidetään edelleen tarpeellisenä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Jukka Mäkelä /kok
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Håkan Nordman /r
jäs.	Risto Autio /kesk	Päivi Räsänen /kd
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Anni Sinnemäki /vihr
	Hannakaisa Heikkinen /kesk	Satu Taiveaho /sd
	Arja Karhuvaara /kok	Lenita Toivakka /kok
	Anneli Kiljunen /sd	Erkki Virtanen /vas.
	Marjaana Koskinen /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

VASTALAUSE

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentista annettua lakia. Vuosina 2006—2007 palkansaajan sairaanhoitomaksu oli noin 1,33 prosenttia, vuonna 2007 1,28 prosenttia, ja vuonna 2008 maksu las-
ki 1,24 prosenttiin. Ensi vuonna sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua ehdotetaan jälleen korotettavaksi 0,04 prosenttiyksikköä 1,28 prosenttiin. Eläkkeen- ja etuudensaajien maksu nousisi ensi vuonna 1,41 prosentista 1,45 prosenttiin.

Kun otetaan huomioon sairaanhoitovakuutukseen käytettävissä olevat varat, menojen kasvupaine ja kehittämistarpeet, on välttämätöntä laajentaa vakuutuksen rahoituspohjaa. Sairaanhoitovakuutuksesta rahoitetaan esimerkiksi lääkehoito, joka hyödyttää työnantajaa esimerkiksi sairauspoissaoloja vähentämällä. Lääkekulut myös kasvavat voimakkaimmin, mikä tulevana vuosina lisää merkittävästi palkansaajien, eläkeläisten ja työttömien maksurasitusta. Työikäisten ja työssäkäyvien hoitokustannuksista osa ka-

navoituu lisäksi työterveyspalvelujen tarjoajien kautta niin, että ne jäävät varsinaisten työterveyshuollon korvauksien ulkopuolelle. Siten työnantajille maksetaan korvauksia myös yleisen sairausvakuutuksen puolelta.

Muun muassa edellä mainituista syistä sairausvakuutuslakia tulee muuttaa siten, että myös työnantajat osallistuvat sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään seuraava lausuma.

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti mahdollisuudet laajentaa sairaanhoitovakuutuksen rahoituspohjaa niin, että myös työnantajat velvoitetaan maksamaan sairaanhoitomaksua vakuutettujen maksurasituksen kasvun hillitsemiseksi.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2008

Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Satu Taiveaho /sd

Maria Guzenina-Richardson /sd
Erkki Virtanen /vas